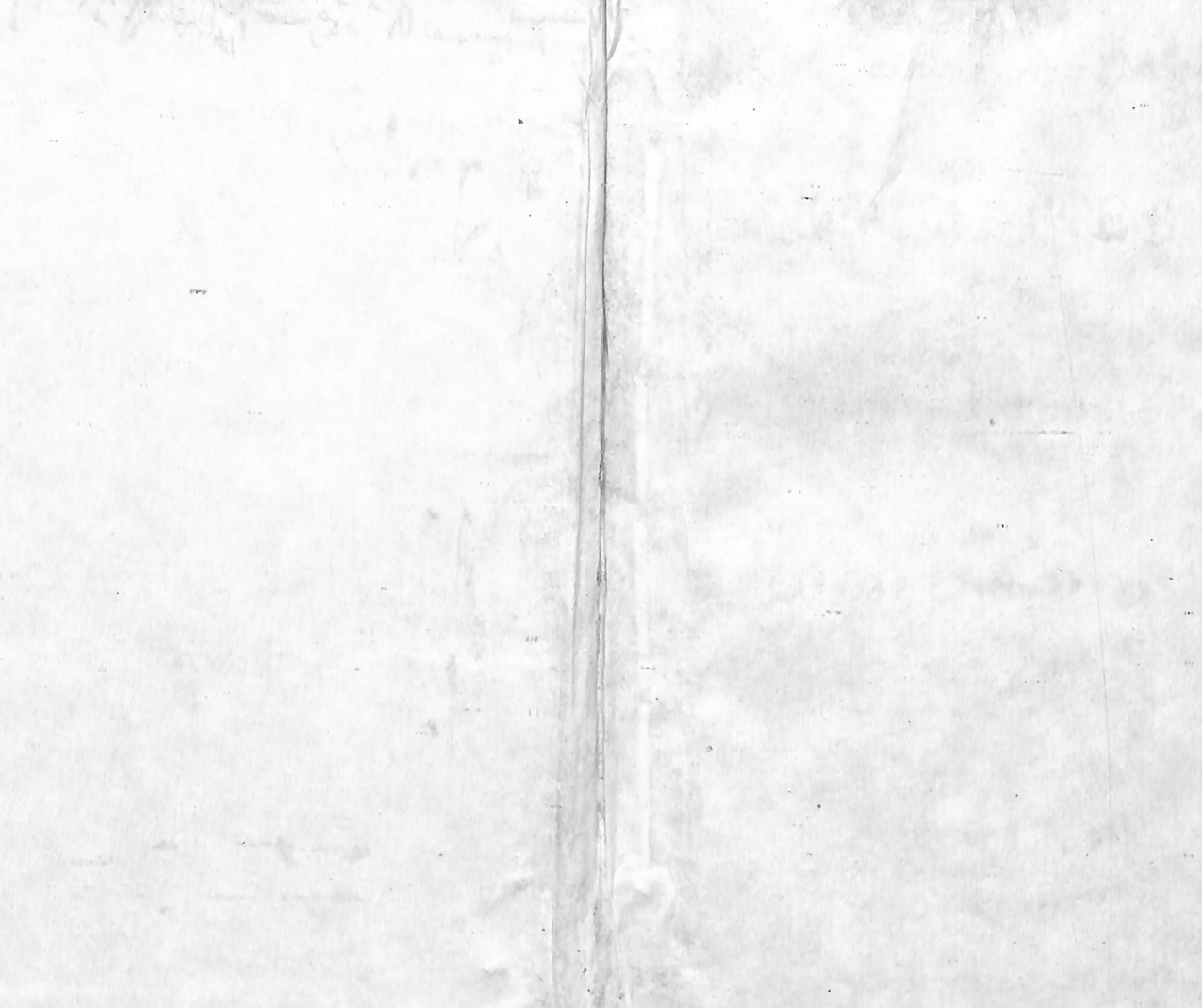

D-427H

11111

6/2

Լ Ի Բ Ա Բ Ք Ա Յ

(ՕՍՏՐՕԳՕՐՍԿՈՒ ՓՈՂՈՎԱԾՈՒԻՑ)

Թարգմանեց

Տ Ի Ր Ո Ւ Կ Ի Կ Ո Ս Տ Ա Ն Ե Ա Ն Գ

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս

Տպարան Մ. Շարաձէ, Նիկ. փ. տ. 21

1894

Լազ
70

6/2.

ԼՐՔ ԵՐԳԵՅ

6/2

(ՕՍՏՐՕՎՈՐՍԿՈՒ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒԻՅ)

Թարգմանեց

Տիրուհի Կոստանեանց

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս

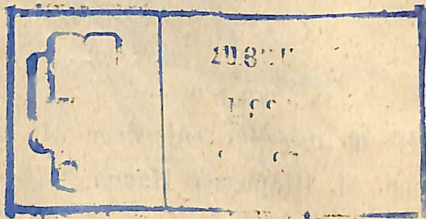
Տպարան Մ. Շարաձէ, Նիկ. փ. ա. 21

Типограф. М. Шарадзе, Никол. 21

1894

Дозв. цензур., Тифлисъ, 10 Марта 1894 г.

28-71

70-96

Լ Ի ր Ա Ր Բ Ա Յ

ատ վաղուց, դեռ հե-
թանոսական ժա-
մանակներում,
մեծ ու լեռներով
շրջապատուած
կղզու վերայ, Բրի-
տանիայում, թա-
գաւորում էր Լիր
արքան: Նա հոգ չէր տանում իւր երկր-
ները շատացնելու համար, այլ աշխատում
էր, որ իրան հպատակ ժողովուրդն եր-

ջանիկ ու լաւ ապրի: Այդ պատճառով էլ ժողովուրդը թագաւորին շատ սիրում, յարգում և պարծենում էր նորանով:

Լիր արքան շատ դիւրագրգիւ մարդ էր. և փոքր հասակից սկսած սովոր էր, որ բոլորն իւր ամեն մէկ չնչին ցանկութիւնը կատարեն. և նա իրան զսպել ու կառավարել չէր կարող: Նա շատ անգամ ասում էր. Ով որ իմ կամքս չի կատարի, լաւ է, որ չծնուի այս աշխարհիս երեսին: Նորա կինը մեռաւ, մնացին երեք աղջիկ. մեծի անունն էր Գօներիլիա, երկրորդինը Ռեգանա, իսկ փոքրինը Կորդելիա: Լիր արքան երեքին էլ շատ էր սիրում, բայց ամենից աւելի սիրում էր փոքրին: Այդպէս նա ապրեց մինչև ութսուն տարի. ճերութիւնը նորա մարմինը թուլացրեց, մարմնի հետ թուլացաւ և հոգին: Նա իւր պալատականների կեղծաւորութիւնից և շողոքորթութիւնից փչանալով, սկսեց փնթփնթալ, բարկանալ, կռուել. ամեն մէկ չնչին բանից կատա-

ղում էր և քիչ քիչ իրան վատ բնաւորութեամբ բեռ դառաւ թէ իրան ընտանիքին և թէ ամբողջ պալատին: Նա իւր մեծ աղջկան մարդու տուեց Ալբանիի դուքսին, միջնէկին Կօրնվալիսի դուքսին, իսկ փոքրին, Կորդելիային, երկու ուզող կար՝ մէկը Փրանսիայի թագաւորն, իսկ միւսը Բուրգօնի դուքսը, բայց արքան փեսացուներին դեռ խօսք չէր տալիս, որովհետև Կորդելիային շատ էր սիրում և չէր ուզում նորանից շուտով բաժանուել: Ծերունին չէր կամենում իւր իրաւունքներից ու թագաւորական փառքից զրկուել, այդ պատճառով ոչ մէկ աղջկան օժիտ չտուեց: Նուցա իրտնց ամուսինների հետ միասին պահում էր իւր պալատում և խօստանում էր, որ մեռնելուց առաջ հաւասար բաժին տալ ամենքին:

Բայց ինչքան էլ Լիր արքան սիրում էր թագաւորութիւն անել, դարձեալ ճերութիւնը լալթեց նորան: Նա էլ չէր

կարող տանել թագաւորութեան ծանր բեռը և մտածեց որ արդէն ժամանակ է հանգստանալու և երիտասարդներին տել տալու:

Եթէ Լիր արքայի տեղն ուրիշը լինէր, նա ուղղակի կը հրաժարուէր իւր գահից, կը հանգստանար և կ'ուրախանար իւր որդիքներով: Բայց Լիրը, որ մի երես առած ծերունի էր և միշտ էլ անգործ էր, ամեն բան ուրիշ տեսակ էր մտածում ու սարքում:

Եւ այդպէս ութսուն տարեկան ծերունի թագաւորը, որ համարեա՛ արդէն խելքը կորցրել էր, մի չտեսնուած ու չլսուած բան մտածեց: Մէկ օր, որ ոչ ոքի մտքից չէր անցնում, նա սլալատի հանդիսաւոր դահլիճում հաւաքեց բոլոր սլալատականներին, աղջկներին ու փեսաներին, նոյնպէս հարսնացու աղջկան և նորա փեսացուներին. և ինքը բազմելով գահի վերայ, հրամայեց տալ իրան տէրութեան քարտէզը. և ապա՛ յայտնեց թէ

«ուզում եմ դադարիս մէջ մտնել առանց հոգսի ու դարգի, այդ պատճառով կամենում եմ կենդանութեանս ժամանակ բաժանել թագաւորութիւնս: Սիրելի աղջիկներս, ասացէք ինձ, թէ երեքիցդ ո՞րն ինձ աւելի է սիրում, որ նորան այդ մեծ սիրոյ համար աւելի շատ ընծայ տամ:»

Երկու մեծ աղջկները, Գօներիլիան և Բեգանան, որ շատ խելօք, խորամանկ ու խարդախ էին և ծերունի հօր բարկութիւններին համբերում էին միայն նորա համար, որ ժառանգութիւնից չզրկուեն և շատ լաւ հասկանալով, որ հայրը թէ իրան և թէ ուրիշներին լաւ չի ճանաչում, վճռեցին գովասանքներով ու կեղծաւոր խօսքերով հօր աչքը մտնել, որ ժառանգութեան ամենալաւ մասն իրանք ստանան: Եւ այդպէս՝ Գօներիլիան ու Բեգանան խելոյն սկսեցին հաւատացնել հօրը, որ իրանք նորան աշխարհիս երեսին ամեն բանից աւելի են սիրում, թէ հարստութիւնից, թէ փառք ու պա-

տուկից, թէ կեանքից, և թէ նոքա եր-
ջանիկ են միայն իրանց հօրը սիրելով ու
պաշտելով: Ծերունի հայրը շատ ուրա-
խացաւ այդ կեղծ խօսքերը լսելով և
ինչպէս առածն ասում է «հալած իւղի
տեղ ընդունեց» և երկուսին էլ հաւատար
բաժիններ տուեց ու առաջուց ուրախ
ուրախ մտածում էր, թէ ինչ կ'ասէ ար-
դեօք իւր ամենասիրելի աղջիկն, իւր Կոր-
դիլիան:

Իսկ Կորդիլիան, որին քոյրերը չէին
սիրում և նախանձում էին, կանգնած էր
լուռ ու աչքերը գետնին գցած: Նա իւր
երեխայութիւնից ասում էր այն, ինչ որ
մտածում և զգում էր: Նա վախվխելով
կանգնած էր մի անկիւնում և զգում էր,
որ հօրը նա սիրում է շատ չափազանց
և նա կարող է ցոյց տալ իւր սէրը միայն
գործով, եթէ հարկաւոր լինի այդ: Նա,
որ սիրում էր մենակութիւն, պարզու-
թիւն և անկեղծութիւն, նա չէր կարող
այդ փառաւոր դահլիճում զուգուած ու

զարդարուած տիկիներին և պարօնների
առաջ հաւատացնել իւր հօրը, թէ նո-
րան շատ սիրում և յարգում է: Նա ու-
րախ կըլինէր, որ կարողանար այս ան-
գամն էլ հօր երեխայական ցանկութիւ-
նը կատարել, ինչպէս որ առաջ միշտ ա-
նում էր: Բայց նա այնքան դժբախտ էր
զգում իրան այդ ըսպէին, որ չէր կարող
կեղծաւոր երես անել հօր առջև և շին-
ծու խօսքեր ասել նորան բոլորի մօտ:
Մթթէ բաւական չէ, մտածում էր նա,
որ ես սրտով շատ, անչափ սիրում եմ իմ
հօրս:

Եւ երբ հայրը հարցրեց թէ «գէհ,
դու իմ պստիկ ու վերջին աղջիկս, քեզ
սիրում և քո պատճառովդ իրար հետ
կռվում են երկու զօրեղ ասպետներ, ապա՛
խօսիր տեսնենք թէ դու ինչ կ'ասես...
որ քո քոյրերիցդ ավելի լաւ բաժին ստա-
նաս»: Նա չի պատասխանում այդ հար-
ցին, լուռ է... Եւ երբ արքան յօնքերը
կիտում ու տիրում է, Կորդիլիան նկա-

տելով, որ իւր ամաչկոտութեամբ և պարզասրտութեամբ հօրը շատ ցաւ է պատճառում, բոլոր ոյժը հաւաքում և ուղղակի ասում է, որ ինքը շատ շնորհակալ է իւր հօրից, որ իրան մասին այգքան հոգս է տարել, ուսում է տուել և թէ նա հօրը միշտ կըսիրէ. կըյարգէ, հնազանդ կըլինի թագաւոր հօրը, բայց միևնոյն ժամանակ կըսիրէ և իւր ասպագայ ամուսնուն:

Այդպիսի համարձակ պատասխան, այդպիսի ճշմարիտ խօսքեր, առանց շողօքորթութեան, Լիր արքան երբէք, ո՛չ ոքից չէր լսել, և այդ պատճառով նա կատաղեց... Նա կարծեց, որ իւր սիրական Կորգիլիան չար ու չոր սիրտ ունի... և բարկութիւնից ոչ թէ միայն զրկեց նորան օժիտից, այլ մինչև անգամ չուղեց նորան իրան աղջիկը ճանաչել և նորահետ յարաբերութիւնը բոլորովին կտրեց:

Լիր արքան բարկացած ըրպէին ինչ որ մտածէր, այն էլ կատարում էր, և

Կորգիլիայի խօսքերից վիրտուորուած, նոյն ըրպէին իւր թագաւորական իրաւունքներն ու իշխանութիւնը յանձնեց երկու մեծ աղջկներին: Բայց միևնոյն ժամանակ չուղելով զրկուել թագաւորական անունից և փառք ու պատուից, նա իրան մօտ պահեց հարիւր ասպետներից բաղկացած մի խումբ պալատականների և խոստացաւ ամեն ամիս հերթով ալրել կամ Գօներիլիայի և կամ Բեգանայի մօտ:

Բոլոր պալատականները վախից պապանձուեցին. երբէք ծերունուն այդպէս բարկացած չէին տեսել նօքա: Միայն մէկ ծեր պալատական, Կէնտ անուենով, որը Լիր արքայի հաւատարիմ ծառան էր և Կորգիլիային իւր ձեռքերի վերայ էր մեծացրել, պաշտպանեց Կորգիլիային ասելով. Մեծ արքայ քեզ ես միշտ սիրել եմ ինչպէս հօր, պատուել եմ ինչպէս թագաւորի, լսել եմ ինչպէս մեծի և միշտ քո անունդ ես լիշել եմ իմ աղօթելուս ժամանակ... բայց երբ ես տեսնում եմ,

որ թագաւորն արդար չէ... ես նորան չեմ կարող շողոքօքթել, երբ լսում եմ... որ թագաւորն իրան անունը վայր է գըցում, ես չեմ կարող լռել: Շուտով, խելքի եկ, տէր արքայ... թող քո այդ գըզուելի չարութիւնդ... Քանի որ ես կենդանի լինեմ, միշտ էլ պիտի ասեմ, որ դու վատ բան արիր:

Բայց երբ ծերունին լսեց այդ համարձակ խօսքերն, այն էլ ումնից... իւր սարուկից, իւր ծառայից, աւելի սաստիկ զայրացաւ. և Կէնտին կոպիտ խօսքեր ասելով, հրամայեց հեռանալ իւր երկրից, եթէ ոչ սպանել կրտայ նորան: Կէնտը չի հակառակում իւր թագաւորին, թէև շատ դժուար էր նորան բաժանուել հայրենիքից և նորանցից, որոնց շատ սիրում էր. Մնաս բարև, տէր արքայ, ասաց նա լալով. դու ցոյց տուիր, որ քեզ մօտ չկայ ո՛չ ճշմարտութիւն և ո՛չ ազատութիւն: Եւ յետոյ դառնալով իւր սիրելուն՝ Կորդելիային, նա ասաց. «դու, սիրելի

ղեղի զաւակս, որ գեղեցիկ ես թէ քո մտքերովդ և թէ խօսքերովդ, թող երկինքը քեզ պաշտպանէ ու օգնէ. մնաք բարև, երկրի մեծաւորներ, ձեր ծերունի Կէնտն ուրիշ երկրումն էլ կըմնայ նոյն Կէնտը:

Գուրգօնդի դուքսը տեսնելով, որ Կորդելիան էլ օժիտ չունի, հրաժարուեց նորանից, իսկ Փրանսիայի թագաւորը, որ սիրում էր Կորդելիային նորա բարութեան ու պարզութեան համար, և գնահատում էր Կորդելիային նորա օժիտից շատ աւելի, հէնց այդտեղ իսկույն խնդրեց նորա ձեռքը: Այդ բանը թագաւորին աւելի բարկացրեց և նա հեռացաւ դահլիճից, չուզելով մինչև անգամ իւր հայրական վերջին օրհնութիւնը տալ աղջրկան: Կորդելիան արտասուքներն աչքերին, առանց նեղանալու և առանց կոպիտ խօսքեր ասելու, խնդրեց իւր մեծ քոյրերին, որ հոգս քաշեն ծերունի հօր համար. և իւր նշանածի հետ ճանապարհընկաւ գէպի Փրանսիա:

Գօներիլիան և Րեգանան էլ միայն այդ էին ուզում, որ հայրն իրանց թագաւորական իշխանութիւն տալ: Ծերունի թագաւորի երեսխայսական ցանկութիւններն ու բարկութիւնն անտանելի էին դարձել այդ աղջիկների համար և ահա երկու քոյրը սկսեցին մտածել. թէ ինչպէս հօրք ճնշեն, կամ թէ բոյորովին ազատուեն այդ ձանձրալի ծերունուց:

Այն օրն, երբ Կորդիլիան ճանապարհ ընկաւ, Լիբ արքան էլ իւր հարիւր ասպետներով զնաց Գօներիլիայի մօտ առաջին ամիսը նորա մօտ ապրելու համար: Ծերունու վատ բնաւորութիւնն էլի առաջ եկաւ: Հէնց միւս օրը նորա ծաղրածուն կռուեց Գօներիլիայի մէկ պալատականի հետ և Լիբ արքան ծեծեց այդ պալատականին: Նա ամեն մի չնչին բանի համար կռւում, բարկանում էր և դեռ էլի ուզում էր ցոյց տալ իւր թագաւորական իշխանութիւնը, չնայելով

որ իւր բոլոր իրաւունքները տուել էր աղջիկներին:

Նորա մարդիկն էլ իրանց տիրոջը նայելով, առանց քաշուելու սկսեցին հարբել ու անկարգութիւններ անել օտարի տան մէջ: Պ հարկէ այդ ամենը սաստիկ դուր չէր գալիս Գօներիլիային, և նա, որ երբեք հօրը չէր սիրում և չար ու վատ սիրտ ունէր, նա էլ սկսեց հօրը բանի տեղ չդնել և փոխանակ նորա հետ քաղցր ու կարգին խօսելու և հասկացնելու, որ նորա արածը վատ է, Գօներիլիան հրամայեց պալատականներին, որ արքային լաւ չծառայեն, չպատուեն, իսկ ծառաներին էլ պատուիրեց, որ նորա ասպետների հետ սառը վարուեն: Որովհետև նա իւր բաժինը ստացել էր և հօրից էլ օգուտ չէր սպասում, մտածեց, որ լաւ է այդ կերպ հօրը բարկացնել և ուղարկել միւս քրոջ մօտ:

Եւ Գօներիլիայի ուզածը շուտով կատարուեց. երբ արքան հարցրեց ծառային,

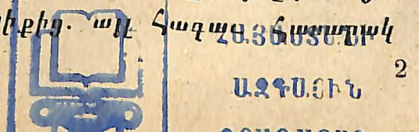
Թէ ո՛ր է Գօներիլիան, ծառան չուզեց մինչև անգամ պատասխանել թագաւորին. այն թագաւորին, որից առաջ դողում էր: Ծերունին նեղացաւ և ծեծեց նորան: Ծառան գնաց գանգատուեց տիկնոջը, և ահա Գօներիլիան բարկացած երեսով եկաւ հօր մօտ և ասաց որ ինքը միայն այս տան մէջ իրաւունքներ ունի և թէ ասպետներն ու ինքը թագաւորը իրան շատ են անհանգստացնում և աւելացրեց, որ հայրն արգէն շատ թոյլ ու ծեր է...

Լիր արքան չէր հաւատում ո՛չ տեսածին և ո՛չ էլ լսածին: Նա սարսափով տեսնում էր, որ աղջիկն իրան էլ բոլորովին չի պատվում գոնէ ինչպէս իրան հօրը... Գօներիլիան մոռանալով, որ հայրը թագաւորութեան ժամանակ սովոր էր յարգանք ու պատիւ տեսնել ամենից, շարունակ պահանջում էր, որ հայրն իւր պալատականների թիւը պակսեցնէ:

Բարկութիւնից գլուխը կորցնելով,

ծերունի արքան այդ ժամանակ միայն հասկացաւ, թէ Կորգիլիան որչափ աւելի լաւ ու քնքոյշ սիրտ ունէր. այդ բուպէին զգաց, որ Կորգիլիալի հետ շատ աւնարդար վարուեց. և նա կեանքի մէջ առաջին անգամ լալով ցաւից ու վիրաւորանքից, գնաց միւս աղջկայ Ռեգաւնալի մօտ:

Լիր արքան այդ ծանր բուպէներին միայն երկու հաւատարիմ մարդ ունէր. մէկը նորա ծաղրածուն էր, որի վերայ ծիծաղում էր ինքն արքան, իսկ միւսը Կէնտն էր, որին չհասկացաւ, ինչպէս և Կորգիլիային և նորան աքսորեց ճամարիտ ասած խօսքերի համար... Կէնտը, հին ծառան, աւելի լաւ էր ճանաչում Լիր արքային. նա լաւ տեսնում էր ինձ աղջկաների խորամանկութիւնը և նուա իրաւունքներ ստանալուց լաւ բան չէր պասում: Կէնտը նախազգալով, որ ինքը Դագաւորին պէտք կը գալայ չհետացաւ իւր այրենիքից. այլ հազար ճակատակ շոր

և մտաւ ծերուոնի թագաւորի մօտ ծառայ, որին Լիր արքան չէր ճանաչում: Եւ ահա այդ ծառային արքան նամակ տուեց, որ տանի աղջկան Բեգանային: Կէնտը նամակը տարաւ և Բեգանայի պալատի բակում հանդիպեց Գօներիւիայի ծառային, որը նոյնպէս նամակ էր բերել իւր տիկնոջից: Կէնտը ճանաչելով այդ ծառային, որը թագաւորի հետ այնպէս կոպիտ վարուեց, բարկացած ծեծեց այդ անպիտան ու վախկոտ ծառային: Ծառայի աղմուկից տան բոլոր մարդիկը դուրս թափուեցին և Բեգանան արդէն քրոջ նամակից տեղակացած լինելով, թէ բանն թնջումն է, գործն առանց քննելու հաւատարիմ Կէնտի ոտքերը շղթայով կապել տուեց: Կէնտը, որ վրձուել էր ամեն բան համբերութեամբ տանել իւր տիրոջ Լիր արքայի համար, առանց տրտնջալու քնեց բակում, Կորդիւիայի նամակը ծոցում պահած: Կորդիւիան արդէն վաղուց մոռացած լինելով,

որ հայրն իրան վերաւորել է, Կէնտին նամակ էր գրել և խնդրել էր, որ նա հօրը մենակ չթողնի:

Այդ ժամանակ գալիս է և ծերուոնի արքան: Երբ տեսնում է Կէնտին, ոտքերը շղթայած կապած և լսում է, որ աղջիկը չի ուզում հօրը պահել իրան յոանը, պատճառ բերելով, թէ հիւանդ է, նորա սիրտը ցաւից ձմրվում է և չը նայելով, որ նա իւր բոլոր իրաւունքները տուել էր աղջկներին, դարձեալ Լիրն «արքայ էր ոտից մինչև գլուխ», և նա իւր ոյժը հաւաքելով, գոռալով հրամայեց, որ աղջկան կանչեն: Բեգանան իւր մարդու հետ եկաւ: Աղջրկան տեսնելով, արքայի բարկութիւնն անցաւ. նա սկսեց իւր ցաւն ու կսկիծը պատմել Բեգանային և գանգատուեց մեծ աղջկայ վերայ:

Սիրելի Բեգանա, ասաց նա քո քոյրդ չար, անպիտան է. նա իմ սիրտս վիրաւորեց, նա ինձ անպատուեց, Բեգանա:

Բայց անշնորհակալ աղջկայ գուլթը չջարժուեց. նա քրոջն արդարացնում էր ասելով, որ հօր հետ եօլայ գնալը դժուար է և Գօներիլիայի նման, հօրը հասկացրեց, որ նա խելքը կորցրել է, պէտք է շատ խնամք տանել նորա համար և վերջըն էլ խնդրեց, որ հայրը նորից վերա՞գառնայ մեծ աղջկայ մօտ:

Ի՞նչպէս, գոռաց արքան. ներողութիւն խնդրեմ նորանք. ասեմ նորան, թէ սիրելի աղջիկս ես ծեր եմ, ես անպէտք եմ, չոքած խնդրում եմ քեզ, որ դու ինձ խղճաս, կերակուր, անկողին և շոր տաս ինձ...

Եւ ցաւից ու վիրաւորանքից, էլ չհասկանալով թէ ինչ է անում, ուղիղ չոքաւ Բեգանայի առաջ:

Այդ ըոպէին Գօներիլիայի ծառան եկաւ ասելու, որ իւր տիկինը գալիս է: Լիրն այդ մարդուն տեսնելով, որն իրան այնպէս անպատուել էր և լսելով Գօներիլիայի գալը, նորից կատաղեց. և Բեգանան էլի մէկ անգամ կրկնեց, որ հայ-

րը գնայ այդ անսիրտ ու չար աղջկայ մօտ: Այն, Բեգանան էր այդ ասում, որին հայրը կարծում էր աւելի բարի, աւելի քնքոյշ: Նորից դժբախտ արքայի սիրտը ցաւով լցուեց և նա էլի մէկ անգամ աղաչեց Բեգանային, որ իրան պահէ իւր տան մէջ:

Բայց երկու քօյրերն էլ չուզեցին խղճալ ծերունի հօրը. նոքա շարունակում էին ասել, թէ անյարմար է այդքան հոգուն պահել և Բեգանան մինչև անգամ առաջարկում էր, որ հայրը միայն 25 մարդ պահէ մօտը: Լիր արքան դեռ լաւ չհասկանալով բոլոր վիրաւորանքները և տեսնելով, որ իւր ամեն փառքն ու պատիւը կորցնում է, համաձայնեց էլի գնալ մեծ աղջկայ մօտ, որովհետեւ գոնէ Գօներիլիան պահանջում էր, որ հայրը միայն իւր պալատականների կէսը պակսեցնէ: Բայց Գօներիլիան ասաց. Հայր իմ, լսեցէք. ձեզ ինչ հարկաւոր է 5, 10, 25 մարդ. Բեգանան շատ ծառաներ

ունի և ձեզ ո՛չ մէկ ծառայ պէտք չէ:

Աղջկայ վերջին խօսքերը հօր աչքերը բաց արին... Նա տեսաւ, որ յաւիտեան կորցրել է իւր իրաւունքները. տեսաւ, որ իրան էլ չեն սիրում, չեն յարգում... և հասկացաւ նոյնպէս, թէ այն աղջիկներին որ այնքան օժիտ տուեց, հիմա ինքը նոցա մօտ մի ողորմելի, մի վատ ծերունի է, որին միայն իբրև ողորմութիւն պիտի պահեն:

Ո՛վ երկինք, համբերութիւն տուր ինձ, ասաց նա յուսահատուած: Ո՛հ, աստուածներ, այստեղ ձեր առաջ կանգնած է մի խեղճ ծերուկ, որը խիստ ցաւերից տանջվում է. եթէ դուք իմ դէմ զաւակներիս սիրտը չարուժեամբ լցրիք, գոնէ ինձ ոյժ տուէք, որ ես չխելագարուեմ այս կրածս վիրաւորանքներից:

Եւ յանկարծ ծերունու մտքերը խառնուեցան, գլուխը վառուեց, ձեռքերը գողգողացին և նա սկսեց լալ, անիծել և անմիտ խօսքեր շշնջալ... Իմ ծաղրա-

ծուս, ես խելքս կորցնում եմ: Եւ այդպէս նորան կանչելով ու չհասկանալով թէ ինչ է անում, գլուխը կարծես կորցրած, նա ամրոցի բակից դուրս վազեց... Արքայի ետևից գնացին միայն նորահաւատարիմ ծաղրածուն և Կէնտը... Բայց արդէն գիշերը մօտ էր, սառն ու խիստ քամին քանի գնում սաստկանում էր: Ամրոցի չորս կողմն անապատ տեղ էր. ո՛չ մի թուփ չկար...

Իսկ աղջիկները հօրից յետոյ իսկոյն հրամայեցին դռները կողպել, վախենալով, որ չլինի՞ թէ հօր մարդիկը գրգռեն ժողովրդին իրանց դէմ:

Խուլ և վայրենի մէկ անապատ է. ոչ մի մարդ չի բնակվում այնտեղ: Փոթորիկն, անձրևն, ամպերի գոռոցն ու կայծակն ազատ մուտք ունեն այնտեղ: Գեռ այդպիսի զարհուրելի գիշեր տեսնուած չէր ոչ մի ժամանակ. մինչև ան-

գամ գազաններն ահ ու գողով թագնը-
վում էին իրանց որջերի մէջ: Իսկ այդ
գիշերն անապատում թափառում էր կի-
սախելագար Լիր արքան: Նորա գլուխը
բաց էր, քամին նորա սպիտակ մազերը
գզգզում էր. կարծես նա ուզում էր այդ
քամու վուչվուչի և ամպերի գոռգոռոցի
մէջ ծածկել իւր սրտի անտանելի կըս-
կիծը: Կրակ, որոտում, քամի, իմ աղ-
ջիկներս չէին նոքա... Ինքն իրան խո-
սում էր Լիր արքան: Ես ձեզ չեմ մե-
ղադրում, գուք չար չէիք. ես ձեզ իմ
կենդանութեանս ժամանակ չտուի իմ
թագաւորութիւնս. ես ձեզ չանուանեցի
իմ զաւակներս: Ծիծաղեցէք ինձ վերայ.
Ինձ, փթած ծերուկիս վերայ. եթէ գուք
չէք ամաչում, պատերազմեցէք ձեր ծեր
ու սպիտակած հօր դէմ...»

Արքայի ծաղրածուն, որ սովոր էր
միշտ նորա հետ խօսել հանաքներով ու
առակներով, հիմայ էլ զո՛ւր էր աշխա-
տում արտասուք թափելով, ուրախացնել

իւր սիրելի տիրոջը: Արքայի մտքերն ա-
ւելի ու աւելի խառնվում էին. նա խել-
քից դուրս խօսում էր թէ այդ փոթո-
րիկով աստուածները պատժում են մեղա-
ւոր մարդկանց... Նա սկսեց խոստովա-
նել, որ ինքն էլ շատ մեղքեր է գործել,
բայց թէ այդ պատիժը շատ, շատ է ար-
դէն իրան համար: Յաւը, ցուրտն ու ա-
նօգնական լինելը, կարծես նորա սիրտը
փափկացրին և նա լիջեց խեղճ աղքատ-
ներին, որոնք միշտ քաղցած, ծարաւ և
ցրտից դողում են...

«Դո՛ւք, աղքատներ, մերկ ու բո-
բիկ, անտուն, անտէր դժբախտներ,
արդեօք այսպիսի գիշերներն ո՞րտեղ
էք լինում, ձեր դատարկ փորով, պա-
տըռտուած շորերով և բաց գլուխնե-
րով: Զեզ արդեօք ո՞վ է ներս առնում
խեղճ մարդիկ. ո՞րչափ ես քիչ եմ մտա-
ծել այդ մասին: Սովորի՛ր հարուստ, սո-
վորի՛ր մեծատուն, գործով իմանալ քո
փոքր եղբայրներիդ աղքատութիւնն ու

Թշուառու թիւնը. թող սիրտդ ցաւի նոցա ցաւերով և քո վերջին կտոր հացդ նոցա տո՛ւր»։ Զուր էր բարի Կէնտը խընդրում արքային, որ վրանը մտնի. նա չէր լսում Կէնտին և սիրտը բռնելով, նա ասում էր, որ իւր հոգու ցաւից և աղջկների անշնորհակալ ու երախտամոռ լինելուց, նա չի զգում մարմնի ցաւը։ Եւ յիշելով, որ իւր աղջիկները մինչև անգամ այդպիսի զարհուրելի գիշերը իրան տեղ չտուին ու վռնտեցին իրանց թագաւոր հօրը, ինչպէս մէկ աղքատի, նա լալիս աղօթում էր... Այդ անապատում հանդիպելով մէկ աղքատ խելագարի, որը կիսամերկ էր և կեղտոտ ու մաշուած շորեր ունէր, նա իւր արքայական զգեստը պատուեց, տուեց նորան կտորտանքները. և այդ խեղճ մարդուն տաքացնելու ու կերակրելու համար վերջապէս համաձայնեց գնալ նորա հետ մի հեռու ագարակ, որտեղ Կէնտը արքայի համար տեղ էր պատրաստել։ Բայց

օգնութիւնն առհասարակ ուշ է հասնում։ Թագաւորի ծեր ու թոյլ մարմինը չկարողացաւ դիմանալ այդ ամեն ցաւերին և նա բոլորովին խելքը կորցրեց։ Նա շարունակ տեսնում էր իւր երախտամոռ աղջիկների երեսները և յոգնած ու ոյժից ընկած, նա մոռացաւ ուտելու մասին և քնեց անհանգիստ քնով։

Մի և նոյն ժամանակ Գօներիլիան ու Բեգանան, որ երբէք իրար չէին սիրում, սկսեցին կռուել ժառանգութեան և երկրի կառավարութեան համար, իրար դէմ զրգուելով և իրանց ամուսիններին։ Այդ կռուի լուրը և ծերունի արքայի հետ գազանի պէս վարուելը հասաւ մինչև Փրանսիա։ Կորդիլիան, որ Կէնտի նման ամեն վատ բան սպասում էր քոյրերի կողմից, խնդրեց իւր ամուսնուց, Փրանսիայի թագաւորից, զօրք տալ իրան, որ գնայ քոյրերի դէմ պատերազմ։ Զօրքը

Ճածուկ կերպով բանակ դրեց Գովէր քա-
ղաքում և Կէնտն իմանալով Կորդիլիայի
միտքը, նամակ գրեց նորան և լայտնեց
ամեն բան դժբախտ արքայի մասին:
Կորդիլիան դեռ շատ բան չգիտէր և այդ
նամակը նորան անչափ տխրեցրեց: Նա
լալիս էր և արտասուքների կաթիլները
գլորվում էին նորա քնքոյշ երեսի վերայ:
Նա ինքն իրան աշխատում էր միխթա-
րել և ինչպէս որ գարնան օրը համ ա-
րև է լինում. համ անձրև, այնպէս էլ
նորա սիրուն երեսի վերայ երևում էր
թէ տխրութիւն և թէ ուրախութիւն և
արտասուքն ու ժպիտը խառնվում էին
միասին: Նորա փայլուն աչքերից մարգար-
տի նման արտասուքները գլորվում էին
և ժպիտը չէր հեռանում նորա սիրուն
շրթունքներից: Մէկ, երկու անգամ շը-
շընջալով, նա ասաց. Հայրիկ... կար-
ծես այդ խօսքը նորան ճնշում էր և նա
բարձր կանչեց «Ախ, քոյրեր, վատ քոյ-
րերս, ամաչեցէք... ծերունի Հայրս...

Կէնտ... Բնչպէս թէ գիշերը... փոթո-
րիկ ժամանակ... աշխարհիս երեսին մի-
թէ խղճմտանք չկայ»: Այդ խօսքերից
յետոյ, հրաշալի աչքերից արտասուքը
գետի նման վազեց և լալով հեռացաւ
նամակ բերողի մօտից, որ մենակ մնաց
իւր ցաւի հետ միասին:

Իսկ արքան զարթեց այդ ժամանակ
և կարծես խելքի Եկաւ: Նա կարծես աչ-
քերի առաջ տեսնում էր իւր անցեալ
կեանքը, որն էլ ետ չէր դառնալու: Նա
ամօթից վառուեց, երբ մտաբերեց, որ
Կորդիլիայի հետ շատ վատ վարուեց, նո-
րան զրկեց ժառանգութիւնից և մինչև
անգամ չտուեց իւր վերջին հայրական
օրհնութիւնը: Լիբ արքան ինքնասէր էր
և վախենում էր գնալ Կորդիլիայի մօտ,
որի երեսն անգամ ինքը չուզեց տեսնել:
Այդ լիշողութիւնների ժամանակ նորից
ցնորուեց, նորից մենակ վազեց դաշտը
և ոկսեց ինքն իրան խօսել: Նա անդա-
դար մտաբերում էր իւր կորցրած թա-

գաւորութիւնը, փառքն ու պատիւը և աւելի ու աւելի խառնվում էին նորա մտքերը. նա խօսում էր մարդկանց անարգարութեան մասին, և ահա այդ բոլոր պէս, ինքն էլ չհասկանալով թէ ինչ է անում, սկսեց գլուխը զարգարել գանազան ծաղիկներով, ամեն տեսակ անպէտք խոտերով և դողդոջիւն, թէև դեռ էլի բարձր ձայնով երգում էր հին հին երգեր և մենակ թափառում ու ու վազվզում էր դաշտի մէջ:

Այդ մասին էլ լռեց Կորդելիան. նորա տխրութեանը չափ չկար. «Ամեն տեղ պէտք է փնտռել հօրս, հրամայեց նա իւր ծառաներին: Ուղարկեցէք շատ զօրք, որ ման գան ամեն ամալի ու ետ ընկած տեղերում և գտնեն հօրս»: Նա վախեցած հարց ու փորձ էր անում իւր բժըշկից, թէ արդեօք նա կարո՞ղ է լաւացնել ցնորուած հօրը և խոստանում էր բժշկին ամեն բան, ինչ որ նա պահանջէ բժշկութեան համար: Յուսահատուած

նա խնդրում էր երկնքից, որ իւր սիրելի հօրը մխիթարէ և չթողնի, որ հայրը մի փորձանքի հանդիպի: «Հայրիկ, սիրելի հայրիկս» ասում էր նա, երբ լսեց որ Բրիտանիայի զօրքը գալիս է իրան դէմ պատերազմ: «Ես քեզ համար եմ թշնամիների դէմ գնում. ես քեզ համար ջերմ արտասուքներով խնդրեցի Փրանսիայի թագաւորից, իմ ամուսնուց, որ նա ինձ զօրք տայ: Մենք գնում ենք պատերազմ ո՛չ թէ երկրներ նուաճելու համար, այլ սուրբ սիրոյ և ծերունի հօրս իրաւունքները պաշտպանելու համար: Արդեօք ես նորան շուտո՞վ կըտեսնեմ, շուտո՞վ կըլսեմ նորա ձայնը:»

Կորդելիայի մարդիկը վերջապէս գրտան Լիր արքային. նա բոլորովին խելագարուած էր: Ասում էին, որ եկել են Կորդելիայի մօտ տանելու նորան, բայց զո՛ւր, նա ոչինչ չէր հասկանում. միայն տեսնում էր, որ իրան մօտ մարդիկ կան և կարծում էր թէ նոքա եկել են, որ

խաբելով ու խորամանկութեամբ իրան գերի տանեն: «Ոչ ոք ինձ չի կարող օգնել, ասում է նա. միայնակ, տխուր եմ ես. աչքերս արտասուքներեց փչացել են: Ես այնքան եմ լալիս, որ իմ արտասուքներովս կարելի կըլինէր ծաղիկներ ջրել և թողոտ ճանապարհները թրջել:» Եւ նա սկսում էր ծիծաղել ու իւր շորերը վեր բարձրացնելով, առաջարկում էր վազել իրան ետեւից: Կորդելիայի մարդիկ շատ տխրեցին, տեսնելով արքայ Լիրին այդպէս և նորան ուշաթափուած տարան աղջկայ բանակը:

Փրանսիական բանակում, Կորդելիայի վրանի մէջ, քնած էր փափուկ անկողնի վերայ ծերունի, վշտահար թագաւորը: Աղջկայ հրամանով նորան նոր շորեր էին հագցրել քնած ժամանակը: Նորա զարթելուն սպասում էին Կորդելիան և Կէնտը: Կորդելիան շուտ շուտ հարցնում էր բժշկին, թէ ինչպէս է արքայի առողջութիւնը և աղօթում էր շարու-

նակ: Ո՛հ, երկինք, բժշկէ հօրս ծանր վերքերը, պահպանէ ամեն տեսակ տանջանքներից այդ ծերունուն, որը հիմայ երեխայի է նման և ոյժ տուր նորան: Բժիշկը գիտենալով, որ հոգեկան հիւանդութիւնները դեղերով դժուար է լաւացնել, խնդրեց Կորդելիային, որ հօր անկողնին աւելի մօտ կանգնի, իսկ երաժիշտներին էլ հրամայեց, որ նուագեն: Բժիշկը յոյս ունէր, որ աղջկայ տեսքը և երաժշտութեան քաղցր ձայները խեղճ ցնորուած ծերունու վերայ լաւ կ'ազդեն և նա կարող է նորից խելքի գալ: Եւ այդպէս Կորդելիան չօքեց հօր անկողնի առաջ. իսկ երաժիշտները սկսեցին նուագել: «Հայրիկ, սիրելի հայրիկս, ասում էր Կորդելիան, համբուրելով քնած թագաւորին. թո՛ղ այս համբուրիս հետ միասին իմ շրթունքներս քեզ առողջութիւն տան. թո՛ղ նոքա քեզ բժշկեն այն խիստ ցաւից, որ իմ քուրերս քեզ հասցրին ծերութեանդ օրերում: Եթէ դու նոցա հայրն

էլ չլինէիր, միայն քո սպիտակ մազերիդ պէտք է խնայէին նոքա: Մթթէ դու բաց գլխով ման էիր գալիս փոթորիկի ու անձրևի ժամանակ. մթթէ այս սպիտակ գըլխիդ վերայ փայլում էր կայծակը և դու անտուն ու անտէր էիր մնացել, խեղճ ծերունի: Իմ թշնամուս շունը, այն շունը, որն ինձ մինչև անգամ կծած լինէր, ես այդպիսի զարհուրելի գիշերը կըտանէի իմ տունս և կըտաքացնէի կրակի առաջ: Իսկ դու հայր, իմ սիրելի հայրս, այդպիսի գիշերը ստիպուած էիր դուրսը մնալ: Ա՛հ, աստուածներ, լաւ որ հօրս մարմինն էլ խելքի հետ միասին չկորաւ»:

Այդ ըոպէին Լիր արքան զարթեց. Կորդիլիան վախենում էր, որ յուզմունքը շատ չազդէ ծերունի հիւանդի վերայ և խնդրեց բժշկին խօսել հօր հետ. բայց բժիշկն ասաց, որ առաջինը պէտք է նա ինքը խօսի: Եւ ահա Կորդիլիան յուզուած ձայնով և արտասուքներից դեռ

չչորացած աչքերով, չոքաւ հօր անկողնի առաջ և հարցրեց.

Առողջ է իմ մեծ հայրը. քնչպէս է իրան զգում արքան:

Բայց արքան չէր ճանաչում նորան: Ինչո՞ւ, ասում էր նա, ինձ իմ դադադիցս հանեցին: Պու հրեշտակ ես: Ես լալիս եմ և այս արտասուքներն այրվում... կորչում են...

Ճանաչեց՞ք ինձ, արքայ՝ հարցնում է աղջիկը:

Ես քեզ ճանաչում եմ, դու սուրբ հօգի ես. վաղուց է որ մեռել ես:

Տէր արքայ, ինձ նայեցէք, ձեր ձեռքերը դրէք իմ գլխիս վերայ և օրհնեցէք ինձ...:

Բայց արքան, որ դեռ խելքի չէր եկել, յանկարծ չոքեց աղջկայ առաջ. խնդրում եմ քեզ, ասում էր նա, մի ծիծաղիր ինձ վերայ. ես մի անպաշտպան ու իմար ծերունի եմ... ես ութտուն տարեկան եմ և խելքս բոլորովին

տեղը չէ... Բայց քեզ կարծես ճանաչում
եմ և նորան էլ, ցոյց տալով Կէնտին։
Մտածում եմ, թէ որտեղ եմ ես և այս
նոր շորն ո՞վ տուեց ինձ, ամբողջ գիշերն
որտեղ եմ քնել, այդ էլ չեմ յիշում։ Բայց
խնդրում եմ, չծիծաղեք, ինձ թւում է
որ այս տիկիներն իմ Կորդելիա աղջիկս է...

Միայն այդ խօսքերին էր սպասում
աղջիկը. ուրախութիւնից լալով, նա ընկաւ
հօր գիրկը և նորան համբուրելով ու
փայփայելով շարունակ կրկնում էր «այդ
ես եմ... ես...» Յանկարծակի ուրախու-
թիւնից արքայի խելքը գլուխն եկաւ։

Թող տո՛ւր համբուրեմ քո աչքերդ,
բայց նոքա թաց են. խնդրում եմ քեզ, մի
լար... դու ինձ չես սիրում։ Քո քօյրերդ
առանց պատճառի ինձ վիրաւորեցին, իսկ
դու պատճառ ունիս...

Բայց Կորդելիան նորա խօսքը կտրե-
լով և համբուրելով հօրն, անդադար ա-
սում էր «ո՛չ, ո՛չ, ոչ մի պատճառ չկայ»

Արքան քիչ քիչ սկսեց մտաբերել.

Հարցնում էր, թէ արդեօք իրան Փրան-
սիա են բերել, Կորդելիայի մօտ։ Բայց
Կէնտը պատասխանում էր, որ Լիբ ար-
քան էլի իրան առաջուայ թագաւո-
րութեան մէջն է։ Արքան չէր հաւա-
տում իւր լսածին և նորից կասկա-
ծում էր, որ վրէն ծիծաղում են... Այն
ժամանակ բժիշկը տեսնելով, որ թէև
արքան լաւացաւ, բայց հին, տխուր յի-
շողութիւնները մտաբերելով, կարող է նո-
րից հիւանդանալ, նա խորհուրդ տուեց
Կորդելիային, որ հօր հետ ման գալու գնայ։
Լիբ արքան իսկոյն համաձայնեց. Այո՛,
այո՛, ասում էր նա, քեզ հետ միասին...
ներէ՛ ինձ և անցեալը մոռացի՛ր, ես ծեր
և յիմար եմ։ Բայց բարի աղջիկն արդէն
վաղուց մոռացել էր այդ վիրաւորանքը
և ծերունու թեւից բռնելով, տարաւ նո-
րան պարտէզ, ինչպէս որ այդ անում էր
աղջիկ ժամանակ, որ այնտեղ իւր սիրով,
քնքշութեամբ ու ուրախ ուրախ հետը
խօսելով, բոլորովին հանգստացնէ և մխի-

Թարէ թանգագին, ծերունի հօրը:

Միևնույն ժամանակ, երբ այդ ամենը կատարվում էր Կորդիլիայի բանակում, մեծ քայրերը և նոցա ամուսիններն իրար դէմ կռվում էին: Գօներիլիայի մարդը, Ալբանին, պատրաստ էր գնալ Փրանսիայի դէմ պատերազմ, երկրներ նուաճելու համար, բայց չէր վճռվում նորից նեղացնել ծերունի Լիւ արքային, որովհետև մինչև անգամ նա սարսափում էր, որ իւր կինը, Գօներիլիան, այդպէս վատ ու խիստ վարուեց հօր հետ: Իսկ Կօրնեվալիսի դուքսը, Բեգանայի մարզն, իւր չար բնաւորութեամբ շատ նման էր իրան կնոջը: Նորա ծառան, էլ չգիմանալով տիրոջ խստութիւններին, սպանեց նորան: Բեգանան երկրորդ անգամ պսակուեց մի պալատականի որդու հետ, Էդմունդ աւնունով, որը Բրիտանական զօրքի հրամանատարն եղաւ: Իսկ այդ ժամանակ Ալբանին անցաւ Լիւ արքայի կողմը: Բայց մինչև որ Ալբանին աշխատում էր Էդ-

մունդին խանգարել զօրքի հրամանատար լինելու, Էդմունդն արդէն գնաց Փրանսիացիներին դէմ պատերազմ, յաղթեց նոցա և ծերունի Լիւ արքային ու Կորդիլիային գերի առաւ: Կորդիլիան իրան մասին չէր մտածում. նա կարող էր ճշմարիտ գործի համար փորձանքի վերայ արհամարհանքով նայել. բայց նա հոգս էր տանում մօր համար, նա վախենում էր, որ հայրը գերի ընկած ժամանակ կարող է տեսնել մեծ աղջկներին և ցաւից, նորից խելքը կորցնել: Բայց Լիւ արքան նոցա մասին էլ չէր մտածում: Դու ինձ հետ ես, ասում էր նա, իմ սիրելի զաւակս, իմ Կորդիլիաս: Եւ նորան էլ բան պէտք չէր: Շուտով, գնանք բանտ. ասում էր նա թոյլ ձայնով. և նա արդէն երևակայում էր, թէ ինչպէս երջանիկ կըլինի բանտում իւր սիրելի աղջկայ հետ: Սենք վանդակում ընկած թուչունների նման, բանտում կ'երգենք, այդպէս նա մխիթարում էր աղջկան: Երբ դու խընդ-

րես, որ ես քեզ օրհնեմ, ինքս կըշոքեմ քո առաջ և ներողութիւն կըխնդրեմ քեզանից: Եւ այդպէս, մենք երկուսով կ'ապրենք, կ'երգենք, կ'աղօթենք, հեքեաթներ կըպատմենք և երկնք երկնք կըմնանք բանտում, առանց ցաւի ու հոգսի: Եւ քնքոյշ կերպով գրկած իւր աղջկան, որին հիմալ միայն կարողացաւ զնահատել, մտաւ բանտի այն սենեակը, որ նորա համար նշանակել էր չարասիրտ Էդմունդը:

Էդմունդը վախենալով, որ չլինի թէ Ֆրանսիայի թագաւորը շտապի գալ օգնութեան իւր կնոջը, Կորդելիային և թէ ժողովուրդը լսելով թագուհու բանտարկուելը, կարող էր գրգռուել, այդ պատճառով, նա հրամայեց, որ ծածուկ կերպով բանտումը սպանեն Կորդելիային: Ուշ է գալիս Ալբանին Էդմունդի դէմ կռուելու: Նա սաստիկ վիրաւորուած էր, որ Էդմունդն առանց հրամանի, ինքնագլուխ, զօրքի կառավարիչ էր դարձել և

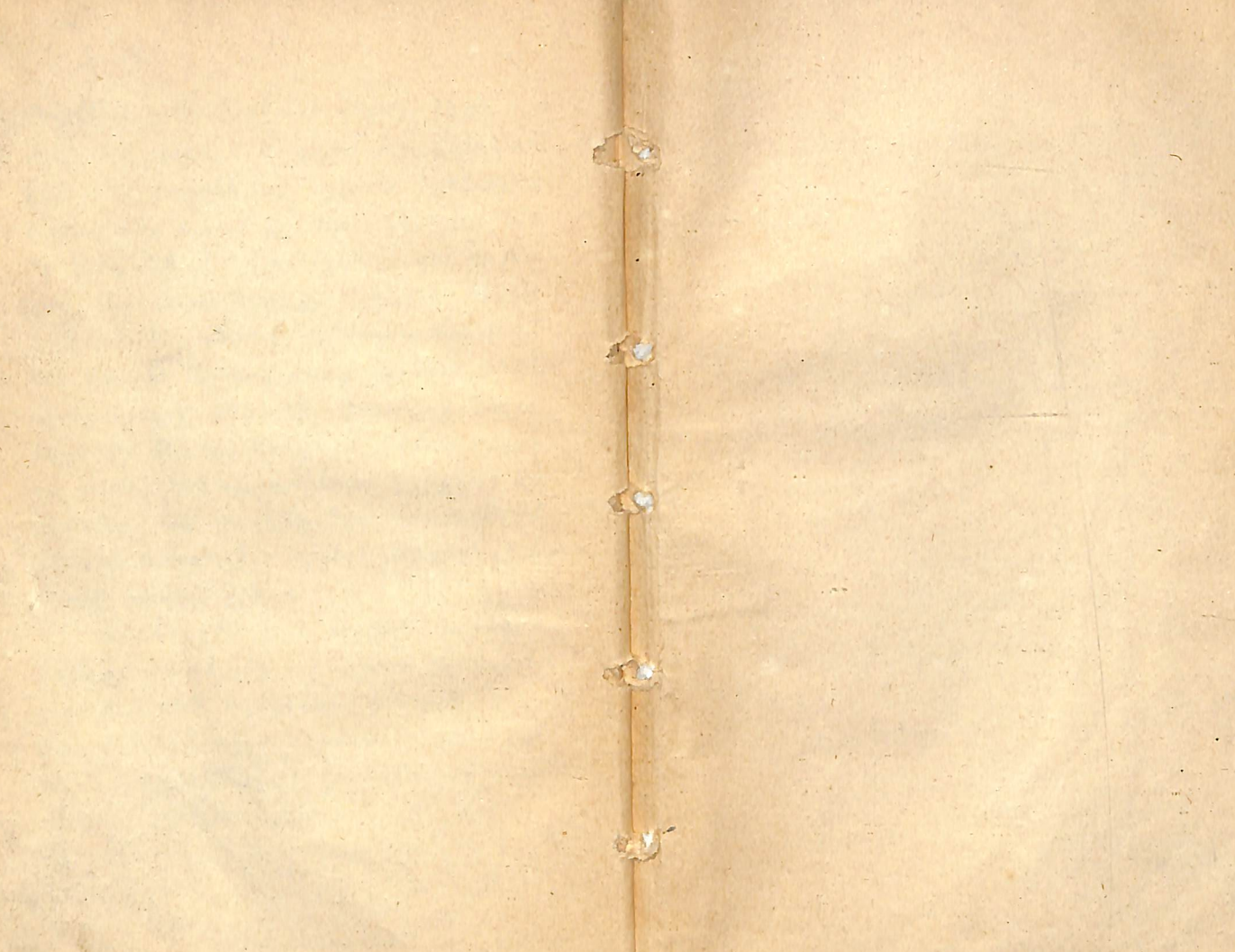
առպետական սովորութեամբ Էդմունդին կանչեց դէմ առ դէմ կռուելու: Այդ մենամարտութեան ժամանակ յանկարծ գալիս է և Էդմունդի եղբայրը, որը նոյնպէս ուզում էր Էդմունդին սպանել, որովհետեւ սա էլ Կորդելիայի նման հօրից ժառանգութիւն չէր ստացել և այդպէս երկուսով յարձակուելով Էդմունդի վերայ, վիրաւորում են նորան և մեռնելիս միայն նա խոստովանում է, որ հրամայել է Կորդելիային սպանել: *Է*

Ալբանին իսկոյն ուղարկում է մէկ ձիաւորի, որ շուտով գնայ և արգելէ Էդմունդի գազանային վարմունքը: Բայց արդէն ուշ է լինում. ձիաւորին հանդիպում է բանտից արձակուած Լիր արքան, մեռած աղջկան գրկումը: Նա այս անգամ արդէն բոլորովին ցնդուած էր: Չհաւատալով, սր իւր աղջիկը մեռած է, նա նորա սառը շրթունքներին մօտեցնում էր գրիչ, հայելի և նորան թւում էր, թէ աղջիկը դեռ կենդանի էր: Թանգազին

մարմինը դնելով գետնի վերայ. ինքն էլ վրէժն էր ընկնում և լալիս էր հեկեկալով: «Իմ փոքրիկ ու սիրուն երեխայիս կախել են, ասում էր նա. չէ, չէ, նա էլ կենդանի չէ. ախ, երբէք, դու էլ չես գայ մեզ մօտ. երբէք, երբէք... Խելքը կորցրած ծերունին էլ չգիմացաւ այդ վերջին ցաւին: Աղջկայ սառը մարմինը ջերմ համբուրելով, ծերունի, վշտահար հայրն ինքն էլ մեռաւ: Եւ դոցա համար լացող ու ցաւող Կէնտը, դարձեալ կանգնած էր այդտեղ այդ ըոպէին: Այդ հաւատարիմ ծառան տեսաւ իւր սիրելի արքայի, իւր տիրոջ շունչը փչելը:

Եւ այդպէս Լիր արքան չարսչար կերպով պատժուեց, որովհետեւ չկարողացաւ իւր մեծ աղջկների դատարկ, կեղծաւոր, թէև սիրուն խօսքերը զանազանել Կորդիլիայի սրտի գեղեցիկ պարզ ու անկեղծ զգացմունքից:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0596564

